

Szerkesztőség:

Kazinczy-utca 1. szám, földszint, balra.

Bérmegyei leveleket csak ismert
között fogadjunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.**Kiadóhivatal:**

Kazinczy-utca 1. szám, földszint, balra.

Hirdetéseket díjazás szerint.

Egyes szám 5 kr. ünnep- és vasárnap
után: szám 3 kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelenésétől és ünnepek után is.

Előfizetési árak:

Helyben hazhoz átvéve:

Egy évre	22 frt.
Fél évre	12 frt.
Negyed évre	6 frt.
Öt hónapra	3 frt.

Videkre postán küldve:

Egy évre	14 frt. — kr.
Fél évre	7 frt. — kr.
Negyed évre	3 frt. 50 kr.
Öt hónapra	1 frt. 20 kr.

Hirdetéseket helyben ártandók.

Katona és polgár.

Arad, november 13.

Arad újra fel van háborodva. Ma polgár vér folyt ismét az utca kövezetére. És hogy a textus a rendes legyen, ma is huszártiszt szabdalt meg karddal egy fegyvertelen polgárt.

Pejacsevich gróf hadparancsnok éppen jókor Aradra, hogy személyes tudomást szerezzen erről a véres esetről, melynek hőse közvetlen közről érdeklő. Otthon a huszártiszt elvezette ki az ő hadsegédjének.

Felfoghatja az esetet katona módra és nyugodt lehet, vagy igazat adhat a katonát fenntartó polgár jogos felháborodásának és előmozdítja lehet a megtorlásnak abban a mértékben, hogy ez a brutalitás megérdemli.

Nem szólunk e helyen is hozzá az esethez, ha az nem volna feltűnően székes és nem látnók be, hogy olyan erőszakossággal van dolgunk, a mit nem lehet megengedni. Mert ha egy intelligens ember sérti meg célzatosan, gunnyal, kémleltetlennél a kardbajt, azt számba lehet venni; de ha egy véletlen utcai összeütközésért egy kevésbé szalonias mesterembert felleknek az utcán, az talán elég revanche és nincs semmi szüksége arra a kárnak, hogy vérell mosson le egy olyan sértést a mit csak az ügyetlenség szült.

Az a felzúdulás tehát a mi a városban támadt erre az ismételt szomorú merényletre, teljesen jogos és ha mi ezzel szemben a legszigorúbb megtorlást követeljük, tesszük azért, hogy egy erős példa s tekintet nélküli lecke szakítsa már véget ezeknek az eseteknek, nehogy a polgárság józanabb és higgadtabb elemei is elveszítsék a kedvüket attól a szereptől, melyben a polgárság és katonaság közti egyetértésért eddig is annyit áldoztak.

Elhárítjuk magunktól az izgatottság általános benyomását és nem keressük el a kedélyeket még jobban azzal, hogy szenvedélyes hanggal és szóval czégrezzük ki a vérengzést.

Nagy szükségünk van különben is a nyugodtságra. Rövid idő alatt ez már a második eset Aradon. Reméljük, hogy az utolsó lesz az által, hogy a mai vérengzés hőseinek bünhődése egyszer s mindenkorra veszi el a kedvét hasonló kihágásoktól — másoknak.

Bosznia és Hercegovina. A magyar delegáció egyesült négyes albizottsága szombaton tárgyalta az occupált tartományokra vonatkozó kormányi előterjesztést s az alkalmával Kállay Béni közös pénzügyminiszter nagyérdemű nyilatkozatot tett ugy az occupált tartományok pénzügyi viszonyaira, mint közigazgatására nézve. Történt nem engedni, hogy azokat bővebben méltassuk; csak röviden emeljük tehát ki ezuttal a közös pénzügyminiszter e rézheli exposéjának általán öröndetes jellegét.

Vámconferentia. Szógyény osztályfőnök elnöke alatt az osztrák-magyar vámconferentia a külügyminiszteriumban szombaton 12 órától 6-ig ülést tartott, melyen Matkovits államtitkár, Glancz báró miniszteri tanácsos, Mihalovits osztálytanácsos, Kálchberg br. és Schuck miniszteri tanácsosok, valamint Herz udvari tanácsos voltak jelen. Az ülés tárgyát az olasz szerződési tárgyalásoknál közbenjárt és Rómából visszatért megbízottainak jelentése képezte. Ezen jelentésből kiderült, hogy a tárgyalásoknak sok részlete nézve lényeges differenciák forogta fenn, kiváltképpen azért, mert az olasz kormány addigig csekély hajlandóságot mutatott a rák nézve fontos tarifafeltételek egyáltalánban megkötés, másrészt pedig kedvező tarifafeltételek engedélyezni. A vámconferentia tanácskozásai folytatást fognak. Meghatározottainak a jövő hét végén mindenesetre ismét visszatérnek Rómába, hogy a tárgyalásokat folytassák, illetve véglegesszék.

KÜLFÖLD.

A császár-találkozás és az orosz sajtó. A czár látogatásának orosz sajtója újabb esorbát szenvedett azzal a móddal, a melylyel azt az orosz sajtó megbeszéli. A „szükség-

ből" eredőnek jelzett látogatásért Berlinben valami különös elismerést sem érzeni, sem pedig mutatni nem fognak. Természetesen ezért a czár iránti előzékenység tekintetében mi hiány sem lesz, Vilmos császár a San Remóból érkező megrendítő hírek dacára személyesen fogja üdvözölni vendégét. El van határozva, hogy Bismarck herceg is Berlinbe jön, ha Giers a czár kíséretében lesz, különben Friedrichshagenban marad, a mint azt utóbbi időben megrendült egészségi állapota megkívánja.

LEGUJABB POSTA.

A német trónörökös a halál révén. Az összes lapok megerősítik lapunk azon tegnapi táviratát, hogy Bismarck herceg a császár parancsára a jövő hét elején Berlinbe fog érkezni. Ez annyiban meglepő, mert Bismarck megérkezését csak a jövő hét végére várták. Váratlanul Berlinbe hivatása kétségtelenül összefügg a trónörökös-ről érkezett hírekkel. Kogol fősuperintendens elrendelte, hogy egyházmegyéjének közsegei felhívassanak, hogy imádkozzanak a trónörökösért. A San-Remóból érkező sürgősen még mindig optimistius felfogásban részesülnek, mely a műtét egyelőre való elhalasztásának felremagyarázásán alapszik. Az egyes berlini lapok közt az ellenmondó hírek miatt nem igen építletes polemia foly, a mi a mostani viszonyok közt kínos benyomást tesz.

Schroetter tanár szombaton késő este érkezett Berlinbe vissza. Több bécsi lap kérdésközlésére kijelentette, hogy a német trónörökös állapotát igen komoly és aggasztó. Bővebb felvilágosításokat azonban megtagadott, minthogy becsületszavát adta, hogy semmit se fog közölni.

A leplezetes után, mely Mackenzietől ered (?) a gyász a trónörökös igazi állapota miatt, melyet a mai jelentések reménytelennek mondanak, annál nagyobb. A császár Lehn dorf grófot küldte Bismarckhoz és mélyen levere fogadta a trónörökös gyermekeit. Moltkével is érkezett. Bergmann tanárt magához rendelte, hogy adjon véleményét a trónörökös állapotáról. Ma már minden reménnyel felhagytak. A császári palota előtt szombaton fájdalmasan meghalt tömeg gyűlt össze. A „Post“ keserűen panaszkodik a lapok eddigi leplezetése miatt s azt kérdezi, vajon a múlttól való lemondás, végleges-e, vagy csak halasztás. Hozzáteszi, hogy a berlini orvosok a műtétet mindig sürgősen tanácsolják, mielőtt az lehetetlenné válik. A „Voss. Ztg.“ az egyedülálló, mely azt hiszi, hogy a trónörökös állapota nem kétségbeesztő. A tözsdén az orosz értékpapírok szombaton ismét jelentékenyen csökkentek.

TÁVIRAT.

— A német trónörökös. —

Berlin, nov. 13. (Az „Aradi Közlöny“ eredeti távirata.) A „National Zeitung“ jelenti San-Remoból: A német trónörökös étvágya, testi ereje kitűnő. Momentán életveszély nem forog fenn. A betegség évekig eltarthat.

NAPTAR.

November 14. Hétfő. Róm. cath. naptár: Jokond Prot. naptár: Lévin. Görög-órosz naptár (november 1.) D. 23. k. Nap két 7 óra 5 perczkor. Nap nyugszik 4 óra 25 perczkor.

Templomfelszentelés Pécskán.

— A szentmise előzetesek. —

Pécska, november 13.

M. Pécska község róm. kath. templomát ma szentelte fel Németh József püspök ritka ünnepélyességgel között.

Lapunk hasábjain már több ízben ismertettük a templom felépítésének történetét. A hatalmas gothicus stílusú épület, melyet Halmay Andor aradi műépítész terve szerint Kovács József szegedi műépítész épített fel, rendkívül imponans külsejű. Az egész épület külseje a keményen agyag téglák színe miatt s épp úgy a karcsú torony is, melynek ornam díszes aránykezeszt csillog. A főbejáraton kívül két oldal-kapuk nyílik a templomba és pedig egyik a sekrestyének keresztül.

A templom belseje most még csaknem komoran hat tulságos egyszerűségében. A templom hajójában két sor padot fogadja be

a hívőket, míg a háttér emeletén a D a n g l J. aradi orgonaművész által készített gyönyörű orgona áll. A hajó falaihoz ioniai oszlopok simulnak kisebb díszes és barna alapszínű fehér virágos fejekkel. A tetőzet középső részén egyszerű vascillár csúg áll.

A baloldalon közvetlenül a rácsokkal elkülönített szentély előtt van elhelyezve a szék, melynek díszes aranyhímzésű terítőjét Orgován Janosné ajándékozta. A szentélyben a boltozat arany csillagokkal díszlik s a főoltár igazán szép és művészi alkotás. Az itt elhelyezett két oltárpártnál Köpf Irma kisasszony ajándékozta. A pártnak szépen gyönyörű kézművek. Az egyikken szépen himézett virágkoszorútól övezve J. H. S. betűk díszlenek, míg a másikban a Maria nevet veszi körül a himézett virágkoszorú. A főoltár szép kivitelű képe Gyöngyössy aradi festő dícsérik. A mellékoltárak szintén szép oltárpárnakkal vannak díszítve. A egyikhez Schwesster Irma szolgáltatta a párnákat, melyek egyikén vörösbáronny alapszínű egy aranyhímzésű kehelyt és oltárt látnak szintén virágdíszekkel, míg a párnák virágkoszorú egy szép himézett aranykeresztet vesz körül. A másik mellékoltárhoz Gaál Jenő drné szolgáltatta a vörös báronny párnákat.

A főoltárhoz a misemondó ruhát teljes felszereléssel Kovács József ajándékozta. És egyáltalában az egész lakosság s a község társadalmának minden rétegéből igyekeztek arra, hogy a templom felszentelési ünnepélye alkalmából a belső berendezéshez valamely kegyelmes adománnyal járuljanak. Különösen figyelem érdemel a templom toronyórája, melyet mint már említettük is Kovács József készített el bámulatra méltóan ügyes szerkezettel, valamint az erős és mély hangú harangok, melyek Hönig Frigyes aradi harangöntődjéből kerültek ki.

Teljesen annak idején oltárokat értesítettük, a hivatalos felhívásukat is megfogadtuk, már csak az ünnepélyes egyházi felszentelésre várt a község, hogy ezennel ez új házban dícsérje az urat.

Hosszu idő óta töltötték az előkészületek e napra, mert várható volt, hogy Pécskán egy Aradról, mint a szomszédos községek közül számos vendége lesz e napon, mely kétségkívül a község fejlődésének és történetének egyik legnevezetesebb eseménye által vált nevezetessé.

És így is történt. Már a tulajdonképeni felszentelési ünnepélyt megelőző napon, f. hó 13-án tömegesen érkeztek a vendégek. Pécska lakossága általános ünnepet ült és alig maradt olyan család, melynek a kizárólag tagtól való vendége ne érkezett volna. Szombaton délután érkezett meg Pécskára Németh József csanádgyházmegyei címzetes püspök is az arad-csanád vasúttársaság vonatán. Kíséretében voltak Oltványi Pál prépost, Kun László makói plébános, Schaeffer apátplébános, dr. Palmez János püspöki szertartásmester, és Kiss János temesvári theológiai tanár.

Oriási közönség gyűlt egybe délután a vasúti állomáson. Képvisele voltak a hatóságok és testületek mindannyian. A járási szolgabírósgot Köpf György fő- és Kállay Gyula szolgabíró képviselték, a járási bíróságot Issekutz kir. járásbíró, az egyházközséget Szabados esperes, Réthy Károly ügyvéd, a kincstár Zdrachal Ferencz kincstári íspán, a teljes számban megjelent előjárások pedig Issekutz Mihály főjegyző vezette.

A berohogó vonatot az egybegyűlt közönség lelkes éljen riadallal fogadta, mely csak megújult, midőn a peronra szálló püspököt Réthy Károly ügyvéd egy hével elmondott beszédében üdvözölte, kifejezést adva Pécska község büszkeségének és örömeinek a felett, hogy a catholicus egyház jeles és érdemből gazdag egyik főpásztorát vendégként tisztelheti.

Az üdvözlő beszédre Németh püspök válaszul röviden megköszönte azon igazán nem várt és meglepő kitüntetését, hogy már a község háttérában csaknem a teljes lakosság üdvözlésével találkozhattik.

Ezután a püspök kíséretével a fogatokra szállott és a községbe hajtott. Kocsiját egy 30 tagból álló banderium követte. Németh püspök a városban rövid körülgörést mondott. Ezután a paplakhoz hajtott, hol Szabados József cz. kanonok és pécskai esperes-plébános, Faragó János battonyai és Pálya Matyas gyoroki plébánosok fogadták a püspököt.

Alig pihent néhány perczig a püspök, már felkereste őt a község hódolata.

A járási szolgabíró hivatal küldöttségét Köpf szolgabíró, a kincstári hivatal Zdrachal Ferencz íspán, a románegyház küldöttségét Popp Demeter lelkész, a gör. k. járásbírósgat tisztviselőit Issekutz járásbíró, az előjárásokot Issekutz Mihály főjegyző, a tanítói kart Hegedűs János igazgató vezették a püspök elé, ki a küldöttségek szónokainak üdvözlő beszédeire először szívélyességgel felelt és élénk érdeklődéssel tudakozódott a község fejlődése és anyagi viszonyai felől.

Este a püspök kíséretének tagjaival Szabados esperes-plébános vendége volt.

Ma reggel vette kezdetét a tulajdonképeni templomfelszentelési ünnepély, melyre a reggeli vonattal is számosan érkeztek Aradról s a vidékről.

Megérkezett Aradmegye törvényhatósága képviselőitben Ormós Péter alispán, Issekutz Károly dr. főorvos, kálkuzt főszolgabíró fogadott és kálkuzt, midőn a templomot megtekintették.

A délelőtti folyamán érkezett meg Végh Aurél kir. tanácsos, királyi jószágigazgató is, mint a kincstári kegyuraság képviselője, továbbá Kovács Márton és Kovács Viktor szemleki földbirtokosok, dr. Gaál Jenő a pécskai kerület országgyűlési képviselője stb.

Taraczkurrogások hirdették kora reggel az ünnepély kezdetét.

A földnép s általában a lakosság már a kora reggeli órákban gyűlekezett a templom köré, melybe azonban a felszentelés előtt nem bocsátottak be senkit.

Nemzeti és fenn karszallagokkal ellátott rendezők tartották a rendet a nép között és kiosztották az előjáróság által e napra kiadott nyomtatott „Tájékoztató“-kat, melyekben az ünnepély programján kívül a megállapított rendszabályok is közölve voltak.

Kézzel kelenz óra után indult meg Németh József püspök fényes papi kísérelével a paplakból, melynek folyosóján felér ruhába öltözött kis árvaszanyok képezték sorfalat. A püspök harangzúgás között járta körül a templomot, helyenkint meghintve azt a szentelt vízbe mártott örökzöld bokréttával. A százezeres körülgörög után a püspök a templom belsejében járt körül.

E helyen megemlíti még, hogy az ünnepély a Szentháromság és a Szent István felszentelési lett felszentelve.

A mint a felszentelési szertartás véget ért, taraczkurrogások és harangzúgás között hozták át a régi imaházból az új templomba az oltári szentiséget, melyet midőn Pálya Matyas gyoroki plébános az oltáron elhelyezett, megindult a szent miséldozat, melyet Németh József püspök szolgáltatót fényes segédlettel.

A mise alatt a templomban jelen voltak Ormós Péter alispán, Végh Aurél jószágigazgató, Issekutz Károly dr. főorvos, Issekutz járásbíró, Gaál Jenő dr. orsz. képviselő, Fischer Miklós törvénytörvénybíró, Kovács Márton, Kovács Viktor, Bórány Jenő, Zdrachal Ferencz kincstári íspán, Issekutz Mihály főjegyző, Schwesster Károly kórhórvos, Köpf György szolgabíró, Kállay Gyula szolgabíró, Kripp József közjegyző, Réthy Károly ügyvéd, Beahr Frigyes, Berzevicsy Ádám, Novák István, Papp Károly közyám, Sipos János bíró, Pováz say Soma másodjegyző, Kalmár újanánt és Földy dombezházi jelezők, Hegedűs János igazgatók a tanítók, Somogyi Kálmán postamester Halmay Andor, Fényes Dező stb.

A szent mise alatt megzendült az orgona hatalmas hangja a pécskai templomi énekar szép egyházi éneke kíséreltel.

Az evangélium felolvasása után dr. Kiss theológiai tanár lépett a szószékre és hosszabb egyházi beszédben vázolta az ünnepély jelentőségét.

Ezután tovább folyt a mise. Az offertoriumra Zabolajsky Mihály kántor, áldozásra pedig Buja Sándor, az Aradon oly előnyösen ösmert műkedvelő, énekeltek egy-egy szép egyházi dalt.

A mise alatt a templomot zsufoltság megtöltötték a hívők, míg a karzatonok szép számú helygökönség foglalt helyet.

A szent mise végeztével a püspök a méltósága kocsira ült s a város notabilitásait látogatta meg.

Déltűn az ünnepély emlékére a község több előkelőségétől nagy ebed. Az ünnepély ezen részéről lapunk legközelebbi számában adunk részletes tudósítást.

HIREK.

Arad és Vidéke.

Az aradvárosi szabadelvűpárt tegnap délelőtti 11 órakor népes értekezletet tartott Bonts Döme kir. tanácsos elnöke alatt a Krisztin-teremben. Az értekezlet tárgyat a f. hó 17-én megrendülő városi képviselőválasztásokra a párt részéről való jelöltek állítása képezte. A pártgyűlés rövid tanácskozás után az I. és II. kerületre nézve külön-külön bizottságot küldött ki a kérdéses jelöltek kiválasztására. A candidáló-bizottság az I. kerületben Várassay József elnöklete alatt: Veidenfeld István dr., Bing Vilmos, Rozsnyai Matyas és Wallfisch Armin urakból áll, míg a II. kerületben Antalffy Endre elnöke alatt: Turay Antal, Barkó Ferencz, Traytler Antal, Böhm Lajos és Virágh Lajos urakból áll a jelöltek kiválasztása. Az első kerület jelöltje a szabadelvű párt részéről minden kétséget kizárólag Rosenbergszandor dr. főrabbi lesz, kinek jelöltségét a kerület választói egyöntelműleg helyeselni is fogják. Az ülés végén Rozsnyai Matyas másodelnök ur, egy melog hangú indítványt terjesztett ki, melynek tagjai voltak: Krivan

tett elő abból a célból, hogy az aradvárosi szabadelvű párt, elhunyt e kiváló buzgalmu tagja: Lacza József családijához részvételre intezzen a nagyemlékű parttag elhalálozása alkalmából. Az indítványt az értekezlet — természetesen — egyhangulag elfogadta és megbízta. Adler Lipót dr. partijegyzőt a részvételt megismerkedésével. — Ezzel az ülés véget ért.

Pejacsevich Miklós gróf budapesti hadtest parancsnok tegnap délutáni vonattal Aradra érkezett és a „Fehér Kereszt“-be szállott.

Vérengző huszártiszt. Tegnap vasárnap délelőtti 3/4 12 órakor az aradi főterem a Deák Ferencz-utca sarkán az aszfaltot Bodnár József aradi ácssegéd vére öntötte el, melyet Kolowratnik 14-ik huszárezredbeli főhadnagy kardja ontott a békés természetű polgáron. Bodnár József a nevezett helyen az aszfalt szélén állott és beszélgetett többi társai és barátaival, mint minden vasárnap délután e téren a templomba járó aradi férfiközség szokott. Kolowratnik főhadnagy, mint a szomorú esemény szemtanúja is állítja, sebesleptekkel szelhet el az aszfalt szélén és az utjában álló Bodnár Józsefet meglökte és néhány durva kifejezéssel szidalmazta, hogy miért állja el az utat. Bodnár József a durva szavakra azt válaszolta: „Nekem is annyi jogom van az aszfalthoz mint a főhadnagynak.“ Kolowratnik főhadnagy Bodnár megjelzésére kardot rántott és a szerezcsétlen ácslegény fején a látólelet szerint a balhomlok domborulatán egy nyolcz centiméternyire tatongó és esztig hatoló mély primvágást ejtett s ezzel kardját ismét visszaeresztette hüvelyébe és mintha semmi sem történt volna, haladt tovább utján, annélkül, hogy valakinek az ott összecsoportosult név közül bátorasága lett volna az ártatlanul kiontott polgár véreért őt letartóztatni. Az aradi rendőrség példás örködése tegnap esetenél is lényegesen bebizonyította gyámoltalanságát, hasznavehetetlenségét. Mindenki egy árva Andrást után nézett; hire-hamva sem volt sehol. Hol állott az azon a ponton szolgáltatott teljesítő Grosz rendőr-altsz? Eb, de hagyjuk e mihasznaságot. Bodnár Józsefet kevés idő múlva előbb beszállították Darányi János dr. városi főorvos udvarába, — ki a sebet bekötötte — és innét ismét a Wesselényi-utczában lévő lakására vitték. A templomtól kijövő nép felháborodással vette tudomásul az esetet és a polgárság közül sokan siettek a súlyosan megsebesített Bodnár József megtekintésére. A katonai parancsnok elkövetése után mintegy fél óra múlva érkezett a helyszínére Keller Elemér rendőrtiszt, ki egyes szemtanúktól értesült az esetről és a déltűn folyamán felkereste a sebesültet Pozsgai Lajos dr. városi főorvos és felvette a jegyzőkönyvet; Bodnár az általunk fentebb elősoroltakat adta elő. A késő déltűni órák kezdődésére szemtanúk kihallgatása vette kezdetét. A rendőrség a tegnap déltűni órákban nem teheté magát érintkezésbe a katonai parancsnoksággal, mivel a katonai parancsnokság tagjai kin voltak a tegnap déltűn rendezett lövésznyen. Az ügy valószínűleg ma tétetik át a parancsnoksághoz. Megjegyezzük, hogy Kolowratnik főhadnagy Zaitsek ezredes adjutánsa volt, s november 1-én nevezetett ki Pejacsevich gróf hadsegédjévé. — A közönségre az eset általános kínos benyomást tett.

Az aradi korcsolyázó-egylet közgyűlése tegnap délelőtti 11 órakor tartott meg Tedeschy Viktor elnöke alatt a kaszinó-egylet társalgó termében. Jelen voltak: Tedeschy Viktor, Steinitzer Károly, Tenner József, Oláh Elemér, Probst Mihály, Krivan János, Páris Gábor, Páris Lajos, Szende Tivadar, Dániel Endre, Vannay Gyula, Vannay Jenő, Múlek Lajos dr., Moesz Károly, Steinitzer Pál, Keresztész Mihály és Aknay Andor. A közgyűlést Tedeschy Viktor igazgató-elnök nyitotta meg és megle szavakkal üdvözölte a jelen lévő tagokat, a mely felolvas-tatva az egylet múlt évi közgyűlési jegyzőkönyvét és tudomásul vételek. A pénztári számadásokból kiemeltük a következőket: A pénztári maradványa az egyletnek a múlt 1886/87-iki évi sáisonban 337 frt 40 kr. A folyó évi rendes bevétele 1900 frt 56 kr. Összesen 3333 frt 86 kr tett ki az 886/7 évi activa, melylyel szemben kiadás 1711 frt 32 krajczár. Aradi tiszta letét 622 forint. Ezután az aradi korcsolyázó-egylet tisztviselőinek megválasztására került a sor. Egy három tagú szavazatszerző-bizottság nevezetett ki, melynek tagjai voltak: Krivan

